

λιστα όταν γίνεται νυχτερί επειδή έχει πολλή δουλειά
ό μύλος.

Έτσι λέει κάποιος δίστιχο:

“Άλσες σάρι το βραδύ κ’ ἐγὼ πού σέ κοιτούσα
ό μύλος γιά τή καρδούλα μου δέν ἤξερα ἂν κτυπή

“Αλλά δέν ὑπάσχει ἄλλο μέρος πού νά θέλῃ κανεῖς
ταξιδεύοντας νά κακονυχτήσῃ μιὰ φράξ ἀπὸ μύλον ὁ
ὁποῦ νά εἶναι καί χάρι μαζί.

“Εκεῖ μαζεύνονται γυναῖκες ἀπὸ τὰ κοντινά χωριά
καί ταξιδιώτες, βοσκοί καί ξενιτεμένοι πού ἔρχονται
στὰ χωριά τους τίς γιορτές, ἔργατες καί ἔργατριες πού
ἔβγαζαν τὴ ψωμί τους κάτω στὴν κάμφο, παπᾶδες πού
πᾶνε νά λειτουργήσουν τὰ χωριά, κυνηγοί, ψευτογια-
τροί, ζητιᾶνοι, γυρολόγοι καί ἔμποροι καί μέσα σ’ αὐ-
τοὺς καί κανένας ὀργανοπαίκτης.

“Ακούει τὴν ἀπλὴ γλῶσσα τους, μύρια ἀγνωστα καί
ἰδιαιτέρη λόγια, καί βλέπει ζωντανὰ τὰ αἰσθηματὰ
τους, τί θέλουν, τί μποροῦν καί τί φοβοῦνται, πού τεί-
νουν καί τί λατρεύουν. Καί μέσα σκύτῃ ἀντικαμάνε-
σαι μιὰ ζύμωση πού γίνεται ὅσο ἔθνος, καί καταλα-
βαίνει τὴν πορεία πού τοὺς ἔδωκαν οἱ γονεῖς τους, τὴν
πορεία πού ἔδωκαν ἢ ἔχ δώκουν ὅσα παιδιὰ του, καί
τὴν πορεία πού θὰ τραβήξῃ ἡ πατρίδα μας. Πάντα
διακρίνεις ὅτι ἔχρὸς του θεωρεῖ τὴν νόμο καί τὸ κρά-
τος ὁ λαός.

Καί ὅταν κερκισὺν τὸν ὀργανοπαίκτη, θερμαίνε-
ται λιγότερο, παίρνει τὴ φτωχικὴ καί λιτὴ λύρα κι ἀρ-
χινεῖ ἕνα γνωστὸ καί μονότονο τραγούδι:

Τρίτη τετραδὴ θλιβερὴ, πέφτη φαρμακωμένη.

Παρρῆς πῶς τὰ λέει αὐτὰ γιά τὴν κακὴ πορεία πού
θὰ τραβήξῃ ἡ πατρίδα μας γιατί δέν ἐπρόντισαν οἱ κυ-
βερνήτες τῆς νὰ παιδαγωγήσουν ὅπως πρέπει τὸ λαό.

“Ολοι σὺπασαν ὅταν ἀκούσθηκε τὸ ὄνομα τοῦ Κα-
ρχισκάκη μας” ὅσο τραγούδι εἶναι περίεργο πού τόσο
καλὰ ἐξετιμήσε ὁ λαός τοῦ ἀγῶνος τὴν ἀξία τοῦ Κα-
ρχισκάκη καί τοῦ Μπότσκη καί τοὺς ἔβγαλε τραγού-
δια πού φανερώσουν μεγάλη θλίψη γιά τὸν θάνατό τους.

Τὸ ξύπνημα ἐνὸς παιδιοῦ μικροῦ μᾶς διακόπτει.

“Ἡ μάχια του ἀδίκως τὸ νανοῦριζι λέγοντας:

Νάνι νάνι καί σπαργάνι

καί χλωρὸ τυρί στὴ στάνη.

“Ἐλα ὕπνε ὕπνωσέ το,

Παναγιὰ ἀποκοίμισέ το.

“Ὅταν ἔφεραν ξύλα καί ἡ φωτιά μᾶς ἐθέρμανεν
ὅλους, ἐπάψε καί τὸ παιδί καί ἐκεῖ κατὰ τὰ μεσάνυχτα
καί ἡ ψυχή του μᾶς. Μόνο ὁ μύλος ἄλσθε ὡς τὸ πρῶτ.

(ἀκολουθεῖ)

ΚΩΣΤΑΣ Σ. Γ’

ΞΕΝΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

(Henri de Rénier)

Μ’ ἕνα μικρὸ καλάμι μοναχὰ
Ν’ ἀνατριχιάσουν ἔκανα τὰ χόρτα.
Καί τὸ λιβάδι κ’ ἡ γλυκερὰ ἱτιά,
Κι’ αὐτὸ πού τραγουδεῖ τὸ ποταμάκι.
“Ἐκανα μ’ ἕνα μόνο καλάμακι
Νὰ τραγουδήσ’ ἡ λαγκαδιά.

“Εκεῖνοι πού περᾶσαν στοῦ βραδιοῦ
Τὰ βᾶθρ τὰκουσαν, στοὺς λογισμοὺς τους,
Μακριὰ, κοντὰ, σβυσμένα, καθαρά.
Εἴνοι πού τὰκουσαν στοὺς λογισμοὺς τους
Διαδαίνοντας, βαθεῖα μέσ’ στὴν ψυχὴ
“Ακόμη θὰ τὰκούν, καί θὰ τὰκούνε
“Ατέλειωτα νὰ τραγουδή.

“Ἐνα καλάμι μούφτασε μικρὸ
Ποῦ τόκοφα στὴ βούρνη πέρι.
“Ὅπου μὲ πρόσωπο ἦρθε σκυφτὸ
Κι’ ἀντίφε, γίστηκε μιὰ μέρα
“Ὅ “Ἐρωτας θρηνώντας, γιά νὰ κλάψουν
“Ὅσοι περνοῦσαν, νὰ τρεμουλιάσῃ
Τὸ χόρτο, τὸ νερὸ ν’ ἀνατριχιάσῃ.
Μόνο μὲ μιὰ τοῦ καλάμιου πνοή
Τὸ δάσος ἔκανα νὰ τραγουδή.

ΑΝΑΣΤΕΝΑΓΜΟΣ

(Sully Prudhomme)

Ποτὲ νὰ μὴ τὴ δῶ, ποτὲ νὰ τὴν ἀκούσω,
Ποτὲ καί τ’ ὄνομά της δυνατὰ νὰ πῶ,
Μὰ πάντοτε πιστός, πιστός νὰ τὴν προσμένω,
Καί πάντα νὰ τὴν ἀγαπῶ.

Ν’ ἀνοίγω τὴν ἀγκάλη μου, καί νὰ προσμένω
Τοῦ κακοῦ, καί ὅαν πρῶτα νὰ τὴν ξανακλείω
Μὰ πάλι ἀκόμη τὴν ἀγκάλη μου ν’ ἀνοίγω,
Καί πάντα νὰ τὴν ἀγαπῶ.

“Ὀμίμενα, δέν μπορῶ παρὰ νὰ τὴν ἀνοίγω,
Καί μεσ’ ὅτ’ ἀδάκια νὰ λιώνω καί νὰ σδῶ,
Καί πάντ’ αὐτὰ τὰ δάκια νὰ τὰ σκορπίζω
Καί πάντα νὰ τὴν ἀγαπῶ.

Ποτὲ νὰ μὴ τὴ δῶ, ποτὲ νὰ τὴν ἀκούσω,
Ποτὲ καί τ’ ὄνομά της δυνατὰ νὰ πῶ,
Πάντα μὲ πῶ πολὺ κατὰ νὰ τὴν προσμένω,
Καί πάντα νὰ τὴν ἀγαπῶ.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΝΕΟ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΔΙΓΕΝΗ

Karl Krumdacher: Eine neue Handschrift des Digenis Akritas von—mit zwei tafeln. [Separat-Abdruck aus den Sitzungsberichten der philol. und der histor. Klasse der Kgl. Bayer. Akademie der Wissenschaften 1904 Heft II] München 1904, Verlag der K. B. Akademie der Wissenschaften.

“Απὸ τὸν ἀνεκτίμητο καί τόσον ἔφθονο θησαυρὸ
τῶν δημοτικῶν μας τραγουδιῶν σὲ πολλὰς ἐκατοντάδες
λογαρχιζῶ πῶς μετριῶνται τ’ Ἀ κ ρ ι τ ι κ ᾶ, ἐκεῖνα
δὴλαδὴ πού κλωθογυρίζουν ὁλόγυρα στὴ πρόσωπο καί
τὰ κτωρθώματα τοῦ “Ἡρακλῆ τῆς μεσαιωνικῆς Ρω-
μιοσύνης, τοῦ χαρτοπολεμιστῆ Διγενῆ “Ακρίτα. Πολλὰ
ἀπὸ αὐτὰ εἶναι σκορπισμένα στὶς διάφορες συλλογές
τῶν δημοτικῶν μας τραγουδιῶν, κι’ ἄλλα πάλι εἰν’
ἐκὼς ἀμύζωχτα κι’ ἀτύπωτα. Πῶς κοσμογονώριστα
στὶς νότιες χώρες τῆς Μικρῆς Ὀθωμανίας, καί περισ-
σότερο γύρω στὴν Τραπεζοῦντα, συγκεντρωτὰ στὴν Κό-
προ καί στὴν Κρήτη, μισολησμονημένα, μπερδεμένα
κι’ ἀγνωστὰ στὸ Μοριά καί στὴ Ρούμελη. Ἐξῆς ὅμως
ἀπὸ τὰ δημοτικὰ τραγούδια, καθὼς καί τοὺς παρο-
μοίως ἀθρόνους “Ακριτικοὺς θρύλους καί τίς παραδο-
σεις, γνωρίζαμε ὡς τὰ τώρα καί τέσσαρα χειρόγραφα,
στὰ ὁποῖα φυλάχτηκαν παρὰλλοῖς μὲς τρανῆς Ἡζαν-
τινῆς ἐποποιίας μὲ πρωταγωνιστὴ τὸν ἐθνικὸ μας ἥρωα
Διγενῆ “Ακρίτα, ἐποποιίας ἐγαλμένης ἀπὸ τ’ ἀρχέγονα
τραγούδια πού ἔφτιασε κι’ ἔψαλλε ὁ λαός στοῦ Διγενῆ
τὴ δοξᾶ. Καί μ’ ὅλον ὅτι σχολαστικὸ καί βουτηγμένο
σὲ μιὰ ἀπέρχνη θεολογία ἦσαν οἱ διδασκαλαὶ πού
στρώσαν μ’ ἀφύσικον τρόπο τ’ ἀρχέτυπα “Ακριτικά δη-
μοτικὰ τραγούδια σ’ ἐποποιίαν, μ’ ὅλο τοῦτο αὐτὸ τὸ
ἔπος ἔχει μέσα του μιὰ ξέχωρη λαμπρότητα, ἕνα πανώριον
φανέρωμα πού ἂν τὸ γυρᾶς κανεὶς σ’ ἄλλα Ἡζαντινὰ
κεῖμένα, χαμένον κι’ ἀσκοπὸς ὁ κύπος του, γιατί ποτὲς
καί πούθεν δέν θὰ τῷ ὅσῃ τόσο τρανὴ καί μὲ τόση
μορφολογία. Μὲ τὸ διάβασμα τῆς ἐποποιίας τοῦ Διγενῆ
ἐκχωρίζουμε μιὰ διαφορετικὴ ζωὴ τῶν Βυζαντινῶν
γονεῶν μας, ζωὴ γιομάτη ὅλο λεβεντιά καί παλινκα-
ρσύνη, ἀγῶνες καί κρουξίματα στεφανωμένα πάντοτε
μὲ νίκαι καί μὲ τρόπαια. Τέσσαρα χειρόγραφα ὡς τώρα
γνωρίζαμε, καθὼς παρὰπάνω εἴπαμε, μὲ παραλλοῖς τῆς
“Ακριτικῆς ἐποποιίας. Πρῶτο χειρόγραφο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο
δῶ καί τριάντα χρόνια ἀπῶνον κάτω πρωτογωνορίστηκε
ἡ ἐποποιία τοῦ Διγενῆ, εἶναι ἕνα Τραπεζοῦντικόν, ἀ-
κέραιον, γραμμένο τὸν ΧVI αἰῶνα, κ’ ἔχει στίχους
ἀκέραιους 3182, μὰ μ’ ἐκείνους πού λείπουν στὴν ἀρχὴ
λογαρχιζοῦμε πῶς ὅχι πᾶνον ἀπὸ 4000. Τὸ Τραπε-
ζοῦντικὸν χειρόγραφο δημοσιεύτηκε ἀπὸ τὴν μακαρίτη
φιλόμου Emile Legrand καί τὸν κ. Κ. Σάββα (1) κ’ ἐπείτα πάλι ἀπὸ τὸν κ. Σάββα “Ιω-
αννὶδῃ στὴ Κωνσταντινούπολιν στὰ 1887. Δεύ-
τερον χειρόγραφο γνωρίστηκε ἀπὸ τὸ Ioseph Mül-

νητας ἀματωδῶς καί στὰ ταξίδια του τὸν ἀκολουθοῦσε ὁ
πιστός του σκουροφόρος Τσοῦνας. “Ετιμωροῦσε πάντα τὴν
ἀδικίαν, ἐπολεμοῦσε τοὺς δαίμονες, κ’ ἐδοξοῦσε τοὺς ἀδι-
κημένους, καί σ’ ἕνα ξελήνημά του εἶχε κειτᾶλὴ τὴ μεγα-
δαίμονα Σπίδες, πού γι’ αὐτὸν ἴσως αἶς ὁμιλήσῃ μιὰν
ἄλλη φορά.

Στὸ κράξιμο λοιπὸν τοῦ ἀφτοκράτορα, ἅμα πούχε δια-
λαληθῇ, ὁ Ράϊκος ἐπετάχτη καί θερμὰ ἐπαρκαλίσει νὰ
τοῦ δοθῇ ἄδεια ν’ ἀναλάβῃ τὸ τεφερί, κι’ ὁ ἡλικιωμένος
μονάρχης μ’ εὐχαρίστησιν ἐδέχτη τὴν προσφορά, βεβαιό-
νοντας τὸν πολέμαρχο πού ἔβανε βίση στὸ λόγο του καί
στὴν ἀφοσίωσή του, καί τὸν ἐρώτησε τί βοήθεια τοῦκανε
χρεία. Μὰ ὁ Ράϊκος δέν ἠθέλησε βοήθεια ἄλλῃ παρὰ τοὺς
πιστοὺς του σπαθάρους κ’ ἐδήλωσε πῶς ἦταν παρῆτοιμος
νὰ παραβῇ μὲ τὸ δαίμονα καί μὲ ὅλη τὴ σπεῖρα, μὲ
μόνον αὐτοὺς τοὺς συντρόφους. Καί ἔτσι τοῦ ἐδόθη
ἀποκροατικὴ παραγγολιά, γραμμένη μὲ χρυσὰ γράμματα
ν’ ἀναχωρήσῃ καί νὰ ἐξαλείψῃ τὸ Σχιούτεν Δόξιν κ’ ὅσους
τὸν ἐδοξοῦσαν.

Πρῶτα πρῶτα πᾶν θεόφοβος πολεμιστὴς ὁ Ράϊκος ἐπρο-
σκύνησε στοὺς ναοὺς κάνοντας τὰς προσευκὰς του, πρὶν
ἀρχήσῃ τὸ σφερί, κ’ ἔλαθε τὸν καθαρισμὸ ἀπὸ τὰ χέρια
τῶν ἱερέων. “Ἐπειτα ἐκάλεσε τοὺς σπαθάρους του σὲ συμ-
βούλιον, κ’ ἐνῶ ἱτοιμαζόνταν τὰ ὅπλα, κ’ ἐτροχιζόνταν οἱ
διπλόχερες σπάθες, ἀποράσισαν τὸ σκέδιο. “Ἐκριναν πῶς
ἔπρεπε νὰ μετασχηματισθοῦν σὲν ταξιδιώτες παπᾶδες —

Γιαμαδοῦσι — πού πλανιῶνται πάντα στὰ βουνὰ καί στοὺς
λόγγους. Σ’ αὐτὸν τὸν τρόπο ἦσαν εὐκόλο νὰ πηγαίνουν
ὁλοῦθες δίχως νὰ κινῶν ὑποψία γιά τὴν πραγματικὴ αἰτία
τοῦ ταξιδιοῦ τους. Καί ἀφοῦ ὅλα ἦσαν ἑτοιμα ἐξεκίνησαν
καί καθένας τοὺς ἔφερε πίσωπλάτα τὸ ξύλινο κουτὶ πού
συνειθίζον οἱ ταξιδιώτες οἱ ἱερωμένοι, ἀλλὰ σ’ αὐτὸ τὸ
κουτὶ δέν εἶχαν μόνον ἀλλαξίες ἀπὸ φορέματα καί τρομου-
λίδια ἀπὸ ἐλεημοσύνης, μὰ καί ὁλόκερο τὸν ὀπλισμὸ τους.

“Ἐκάναν κοπιαστικὰ τὸ δρόμο στὰ πόδια, περνώντας ὄρυ-
μα καί ποτάμια καί βουνὰ, κ’ ἐδάδιζαν μίλια πολλὰ πρὸς
τὸ Σουμγιόσι, γιατί ἀπόπερα ἀπὸ τὸν τόπον αὐτὸν εὐρι-
σκότουν τὸ καστρί τοῦ γίγαντα. Καί καθὼς ἐπλησίαζαν
ἄκουαν φῆμες γιά τὸ Σχιούτεν Δόξιν καί τρομερὲς ἱστο-
ρίες γιά τὰ ἐγκλήματά του πού ἐπληθύναν κάθε μέρα
σ’ ἀριθμὸ καί σὲ μεγαλότητά. Πολλοὶ τοὺς ἀνάγκασαν νὰ
γύρουν πίσω, ἢ νὰ πάρουν ἄλλο δρόμο, ὅτι ἀλλιῶς χωρὶς
ἀμφιβολία ἤθελε τοὺς πιάσουν καί ἤθελε τοὺς φάγουν οἱ
δαίμονες. “Αλλὰ αὐτοὶ δέν ἄκουαν, καί οἱ συμβουλὲς ἦταν
τοῦ κακοῦ· οἱ πολεμιστὲς εἶχαν ἀπόφαση νὰ παλέψουν μὲ
τὸ δράκοντα, ὅσο ἐδυνάμυναν καί νὰ δώσουν τέλος στὴν
καταστροφὴ πούχε ἐρημώσῃ τὸν τόπον, εἰδὼ νὰ πεθάνουν
στὴ γυναικίαν ἐπιχείρησιν. “Ἐτσι λοιπὸν ἐπερπάτησαν, ὡς
πού ἔφτασαν σ’ ἕνα μέρος ἐρημο καί γυμνὸ, ὅπου ζωντανὴ
ψυχὴ δέν ἀπόμεινε, γιατί τώρα πλὴν εἶχαν σιμῶσιν στὴν ἐπι-
κράτεια τοῦ δράκου κ’ ἦταν ὅλα γύρω τους καταστραμμένα.
Τὴ νύχταν αὐτὴν ἐκοιμηθῆκαν στὰ ρέπια ἐνοῦ ἀρχοντικοῦ

καμμένου καί βαμμένου μὲ αἷμα. Οἱ ἄνθρωποι πού τ’ ἔχαν
κατοικήσῃ ὅσοι δέν εἶχαν σφαχτῇ ἦταν στὶς φυλακὰς τοῦ
δράκοντα.

Τὴν ἐρχόμενην ἡμέρα ἐπροχώρησαν σ’ ἕνα τόπον πετρώδη
κι’ ἄγριον, ὅπου μόνον πεῦκα ἐφύτρωναν, κ’ εἶδαν μπρο-
στὰ τους ἕνα γέροντα πολὺ ἡλικιωμένον, ἀσπρογέννητον, πού
ἐστεκοῦτον ὀρθὸς ἀπάνω σ’ ἕνα βράχο. “Ὁ γέρονς τοὺς ἐχαί-
ρετῆσε μ’ εὐγένεια καί τοὺς ἐρώτησε γιά πού ἐταξίδευαν.

“Ἐβιαστε ταξιδιώτες παπᾶδες τιμημέναι πατέρα, καθὼς
βλέπετε, ἀποκρίθη ὁ Ράϊκος· αὐτὸ ταξίδι μας ἐπλανεθῆκαμε
στὸν ἐρημο τοῦτον τόπον· εἴμαστε κινημένοι πρὸς κανένα
καστέλι, πού νὰ βρισκεται σὲ τοῦτα τὰ μέρη, γιά ν’ ἀνα-
παυτοῦμε καί νὰ φάμε.

“Αλλὰ ὁ ἀσπρογέννης γέροντας δέν ἦτον ἄνθρωπος παρὰ
ἀγαθὸ πνέμα, φύλακας τῆς ἐπαρχίας πού ὁ καταστρεπτι-
κὸς δαίμονας εἶχε καταχλασῇ. “Αποκρίθη λοιπὸν “Ὁ
Ράϊκος, ἔβρω καλὰ πῶς εἶσαι γενναῖος πρωτοστράτορας καί
ἔχῃ ἱερέας, καί τοῦτοι εἶναι οἱ ἄξιοι σου σπαθάραι· καί καλὰ
γνωρίζω ποῖο καστὲλι ζητεῖς, τὸ καστὲλι τοῦ σκληροῦ γί-
γαντα πού σκοτώνει καί τρώγει τοὺς ἀνθρώπους τοῦ τόπου.
Καλῶς ὤρισε; Ράϊκο, νάχῃς τὴν εὐχή μου. “Ἐλα τώρα
μὲ τοὺς καλοὺς σου συντρόφους καί φάγε καί πιὲ καί ἀνα-
πάψου στὸ καταφύγιό μου πρὶν κινήσεις γιά νὰ σκοτώ-
σεις τὸ Σχιούτεν Δόξιν. Καί τοῦ ἐφανερῶθη ποῖος ἦτον.

“Ὅταν ὁ Ράϊκος καί οἱ σύντροφοί του ἔμαθαν πού ὁ γέ-
ρονς ἦτον τὸ πνέμα τοῦ Σουμγιόσι ἔσκυψαν κ’ ἐπροσκύ-

le r στο γνωστό μισορωμαίο μοναστήρι της Crotta-Ferrata γραμμένο τον XIV αιώνα, με στίχους 3749. Αυτό το χειρόγραφο έχει μια πάρα πολύ σχολαστική παραλλαγή της εθνικής μας εποποιίας, με πρόλογο σε τριμετρούς στίχους, κ' ήθελε να το τυπώσει ο ίδιος Müller που το ξητύρωσε, άλλ' έπειτα παραιτήθηκε τ' ο σκέδιό του αυτό και τότε οι σοφοί κληρηγάδες μου Σπύρος Λάμπρος και Νίκος Πολίτης βουλήθηκαν να το τυπώσουν αυτοί, με ό συωρεμένος ο E. Legrand πάντοτε φιλότιμος να δημοσιεύει κάθε πολύτιμο παλαιό γράμμα για τη λαβέντικη γλώσσα μας, τὰ κατόπιν, πήρε το χειρόγραφο από τους καλογέροντες, τ' αντίγραψε, το μελέτησε κ' έδημοσίεψε κι αυτήν την παραλλαγή. (2) Τρίτο χειρόγραφο βρέθηκε στην 'Οξφόρδη κ' έτυπώθηκε από τον κ. Σ. Λάμπρον (3) στον όποιο, χωρίς κολακίες, πολλά χρυσόμυα όλοι οι δημοτικιστές γιατί κάμποσα και πολύτιμα κείμενα γραμμένα στην άθνατη γλώσσα του Γένου μας μες έβγαλε από τό σκοτάδι και τη λησμονιά. Το χειρόγραφο της 'Οξφόρδης είναι του XVII αιώνα, έχει 3094 στίχους όμοιοκατάληκτους, κ' έγινε η διασκευή αυτή στα 1670 από ένα καλόγερο Χιώτη 'Ιγνάτιο Πετρίτση, ό όποιος χωρίς να συλλογιστεί το ισάγγελο σχήμα του γράφει ένα πολύ μεγάλο ψέμα στο τέλος του κώδικα, ότι δηλαδή αυτός έπλασε όλη την έποποιία του 'Ακρίτα. Το τέταρτο χειρόγραφο με κεινούρια παραλλαγή εδρεύει στο μοναστήρι της 'Αγίας στην 'Αντρο από τον άλλοτε δεσπότη της Στραυρούπολης και τότε, στα 1878, καλόγερο σ' αυτό το Μοναστήρι το μακαρίτη Κωσταντίνο Ηλεζιώτη. Τ' Αντριώτικο χειρόγραφο γράφτηκε κ' αυτό το XVII αιώνα απ' ένα Εύσταθίον ό όποιος μπορεί να ναι ό διασκευαστής της παραλλαγής, έχει στίχους 4778 κ' έδημοσίεφθη από τον κ. Αν. Μηλιό κ' α κ η (4) Τώρα ό έκαυστος σοφός, ό χρυσός φίλος του Νουμά και πολυζήρος δασκαλός μου κ. Karl Krumbacher ο h e r μες φανεώνει με μια σοφή μελέτη, της όποιας τον τίτλο όλόκληρο δημοσιεύουμε παραπάνω, μες φανεώνει κ' ένα άλλο χειρόγραφο, πέμπτο αυτό, (5) με νέα διασκευή της έποποιίας του Διγενή. Στον κώδικα Ψ-IV-22 της βιβλιοθήκης του 'Εσκουριάλ (του XV αιώνα, φύλλα χάρτινα 228, σχήμα 40) είναι γραμμένα έξω από έκκλησιαστικές και ψυχοφειμένες ιστορίες και Poésies en langue vulgaire, καθώς σημειώσε ό E. Miller (5) intitulée: 'Ερωτοπαίγνια εις γλωττακόν κ ο ι ν ή τ ω ν 'Ελληνων. Στα 1896 ό B. W ü n s c h μελέτησε τον κώδικα αυτόν με περισσότερη προσοχή κ' έγραψε (6) για τη δημοτική κείμενα πούναι σ' αυτόν γραμμένα, δίχως όμως να καταλάβη πως ένα μεγάλο κομμάτι τούτουνα είναι μια παραλλαγή της έποποιίας του Διγενή. 'Ο κ. Krumbacher προσέβηκε με τρόπο να πάρη στο Μόναχο τον κώδικα για να τον μελετήσει, με ό πόθος του στάθηκε μόνο πόθος. Πέρσι το Σεπτέμβριό ό προφίσσας στη Χάλλη κ. Cerhard Ficke βρέθηκε στο

'Εσκουριάλ και για το χιτρή του κ. Krumbacher έσηκωσε μερικά κομμάτια απ' όλο το χειρόγραφο αυτό, από τό όποιο έπαιτα ό σοφός Βυζαντιολόγος πήρε και μερικές φωτογραφίες. Αυτά και μόνα, δηλαδή τὰ ξεσηκώματα του κ. Ficker και τις λιγοστές φωτογραφίες, έφταναν για να καταλάβη ό κ. Krumb' ότι δέ νόησε ό κ. B. W ü n s c h, πως δηλαδή έχουμε καινούριο χειρόγραφο της έποποιίας του Διγενή. Τα φύλλα του κώδικα είναι μεπεριμένα, έχουν ραφτή μαζί χωρίς την προεμνη τάξη, με ό κ. Krumbacher με θαυμαστή έπιστημονική του έξυπναδα δυνήθηκε να βρή τη τάξη των φύλλων και να μες είπη τι και τι δημοτικό κείμενο έχει ό κώδικας. Είναι αυτά ό Λύβιστρος κ α ι ή Ροδάμνη, ό Πουρικολόγος, ό ψαρολόγος (7) ό Πουλόλογος (8) κ' η έποποιία του Διγενή που κρατάει στα φύλλα του κώδικα 139τ-185ν, 198, 199, 200 201τ. Για κακή μας τύχη είναι άκέραιη αυτή η διασκευή της εθνικής μας έποποιίας. Φαίνεται με πιο λίγους στίχους απ' τις άλλες παραλλαγές, ό σοφός Βυζαντιολόγος τους χαρακτηρίζει ως 2 χιλιάδες, όλοι είναι γραμμένοι κ α τ α λ ο γ α δ ή ν καθώς καταλαβαίνω. Σε πολλά φύλλα του κώδικα υπάρχουν άγραφα μες, στα όποια ιστορικά ή ιστορικά διαφόρες ιστορίες σχετικές με τό κείμενο, άλλ' αυτές δεν γίναν.

'Ο κ. Krumbacher τυπώνει για δείγμα μερικά κομμάτια της νέας παραλλαγής και σχετίζει αυτά με τις διασκευές των άλλων χειρογράφων κ' έπειτα έχει παρατήρησις άπάνω σε κάθε κομμάτι, παρατήρησις πολύ διδακτικές και πολύτιμες για κάθε μελετητή της δημοτικής μας φιλολογίας, και δεν μπορούσε να μην είναι τέτοιες άφου γίνοντο απ' τό μεγάλο Krumbacher που τόσο έχει χωνέψη τη μεσαιωνική Ρωμιοσύνη, τη γλώσσα της, τη λογοτεχνία της, με μια λέξη όλόκληρο τό βίό της.

'Η γλώσσα της νέας κ' αυτής παραλλαγής είναι πύ δημοτική παρ ό σ' άλλα χειρόγραφα και γι' αυτό ίσα ίσα άναγνωρίζουμε πολύ μεγάλη άξία στο χειρόγραφο του 'Εσκουριάλ κ' ευχόμεσθε να τό ιδούμε μια ώρα άρχίτερα τυπωμένο όλόκληρο. Δις πως σ' αυτό ζωγραφίζεται ή μάχη τ' άμνηρ και του Κωσταντή και νόησε και τη γλώσσα της καινούργιας διασκευής:

αΕύθύς έκασθλίκευσαν, εις τόν κάμπον κατεβαίνον, ως δράκοντες έσύριζαν και ως λέοντες έβρυχόντα. Και ως άσσοι έπέτουντα και έσμιζαν οι δύο και τότε να ίδης πόλεμον καλόν παλληκαρίων,

Και από της μάχης της πολλής κρούσιν διασυντόμως και από τον κάμπον τον πολύν και από τό δός και λάβε. Οι κάμποι ρόβον είχασιν και τὰ θούνα ήδονούσαν, τὰ δένδρα έξερρίζωνοντα και ό ήλιος έσκοτίσθη, τό αίμαν έκατέρρεεν εις τὰ σκυλολουρά των.

Στο τέλος της μελέτης αυτής βρίσκονται και δύο Fac-Similes του φ. 139τ και 198τ του κώδικα του 'Εσκουριάλ με τό πρώτο ρήξιμο του ματικου σε δαύτα καταλαμβάνει κανείς που ξέρε από παλαιογραφικά, πως

είναι αδύνατο να γράφτηκε ό κώδικας στο XV αιώνα καθώς γράφει ό E. Miller 'Ο τρανός έπιμελητής των χειρογράφων της Bibliothéque National στο Παρίσι κ. H. O m o n t τον όποιο ρώτηξε ό κ. Krumbacher πως νομίζει πως γράφτηκε ό κώδικας, έδωκε άπάντηση πως έγράφηκε τό XV αιώνα 'I' ai peine acroire qu' il puisse être de la fin du XV' έγραψε στον κ. Krumbacher. 'Εγώ πιστεύω πως αυτός ό κώδικας έγράφηκε άνάμεσα στα χρόνια 1540—1570 και φαντάζομαι πως μες σ' αυτόν ξεχωρίζω τὰ γράμματα γνωρίμου μου βιβλιογράφου, εκείνου που έγραψε και τον κώδικα 701 της εθνικής Βιβλιοθήκης της 'Αθήνας. (9)

'Ο κ. Krumbacher σε όποσημείωση 1 της σελίδας 311 της μελέτης του λέει ότι το χειρόγραφο που βρήκε στη 'Αντρο ό φίλος μου κ. Δ. Πασχάλης φαίνεται πως είναι παλαιό αντίγραφο, του 1632, απ' τ' άλλο 'Αντριώτικο χειρόγραφο που δημοσίεψε ό κ. A. M η λ ι α ρ α κ η ς. Με ό σοφός Βυζαντιολόγος δέ ξέρε τίποτε άλλο για τη σπουδαία αυτή άνακάλυψη του κ. Πασχάλη, παρ ό τι γράφτηκε στη Deutschen Literaturzeitung (1898. N. 43 sp. 1655). Και ίσα ίσα έπειδή δέ δημοσιεύτηκε τό νέο αυτό αντριώτικο χειρόγραφο και έπειδή δέ γράφτηκε κανονικά άνακάλυψη τούτουνα γι' αυτό και ό κ. Krumbacher νομίζει ότι είπαμε παραπάνω. Με έχι. Το χειρόγραφο που ξετύρωσε ό κ. Πασχάλης, ό φίλος μου, έχει σημαντική άξία. Δεν είν' αυτό σε στίχους, είναι πεζό. Δεν έχουμε έποποιία σε δαύτο όπως σ' άλλα χειρόγραφα, έχουμε ένα καινούριο ρωμαντζάκι με Γιαννίση τ' Διγενή. Δέ θ' άρχίσω να τυπώθ' απ' τον κ. Πασχάλη με πρόλογους, σημειώσεις, και γλωσσάριο. Περιμένουμε αυτήν την έκδοση με ένα καιρό, την περιμένουμε πολύτιμη και καλή με τὰ χρίσματα που έχουν κ' οι άλλες έπιστημονικές εκδόσεις του φίλου μου 'Αντριώτη λόγιου. Το πεζό κείμενο της 'Αντρο είναι αλήθεια πως έχει μεγάλη σχέση με τό έμμετρο που βρέθη στο ίδιο νησί, τό όποιο όμως, πρέπει να τό είπω, τυπώθηκε απ' τον κ. Μηλιαράκη με πολλά λάθη αντιγραφικά κ' άλλα. Τώρα βρίσκεται τό έμμετρο 'Αντριώτικο χειρόγραφο στην 'Εθνική Βιβλιοθήκη της 'Αθήνας (μ' αριθμό 1074) κ' ό σκοπός μου είναι να τό ξανατυπώω με τη προτιμώμενη τάξη και μέθοδο σε πρώτη περίσταση. NIKOS A. BAHΣ

1) Βασιλείος Διγενής 'Ακρίτας. Les exploits de Digenis Akritas. Epopee byzantine du Xe siecle, publiée pour la premiere fois d' apres le manuscrit de Trebizoude. Paris 1875.

2) Bibliothèque Grecque vulgaire vol. VI. Paris 1892.

3) Collection de Romans Grecs en langue vulgaire et en vers Paris 1880.

4) Βασιλείος Διγενής 'Ακρίτας έποποιία Βυζαντινή της 10ης έκαιουενταίδας, κατά τό έν 'Ανδρ' άνευρεθέν χειρόγραφον έν 'Αθήναις 1881.

5) Τίποτε δέ γνωρίζουμε για ένα άλλο χειρόγραφο που

νγσαν. Κ' έπήγαν χαρούμενοι μαζί του στο καταφύγιο του μέσα στα βουνά, κ' έφγαν κ' έπιαν και ξεμουδιάσαν. Κ' ό Ράϊκος μες τό πολύ σέβας, και με τὰ βία του χέρια ύπηρετούσε τό Πινέμα. Και ενώ έκάθονταν τό Στοιχειή τους έδωσε πολλές συμβουλές άπάνω στο τόπον όπου έπήγαιναν, και άπάνω στους τρόπους και στο φέσιμο του δράκοντα και των δαιμόνων του, για να μην τους είνε τίποτα άγνωστο, που να τους ήθελε παράξη ή να τους ήθελε σκοτίσει στα καμώματά τους. Κ' έδωσε του Ράϊκου ένα μαγεμένο χρυσό σκουφί για να τό φορεί άπό κάτω από την περιβεφαλαία, ένα σκουφί που τίποτα δεν έμπορούσε να τρυπήση, ούδ' επαθί, ούδ' τσεκούρι, ούδ' γράτσουνα ούδ' δόντι, διτ μάγιο κ' έν είχαν. Και τον είδοποίησε που ό δράκοντας έκάτεχε τους τρόπους όλους της μελανής μαγείας, που και γενναϊότερους πολεμιστάδες έκανε να δειλιάζουν άνάμεσα σ' όλες αυτές τις έχθρικές γοητείες. Τους έδωσε κ' όλας ένα μεγαλόδυναμο βότανο που θα κατάβανε τό νού του δαιμόνου και θα τον άποκοίμιζε.

Και τώρα ό Ράϊκος και ή μικρή συνοδεία έπήγαν όπισω δόμο, και ό 'Ισκιος του Σουμγιόσι ήτουν πάντα μαζί τους, οδηγώντας τους άβλαβους πάνου στα βραχώδη βουνά και στα κίνδυνα πατήματα, λέγοντάς τους λόγια ύπηρετικά. 'Ετσι έφτασαν σ' έναν τόπον άγριο και πετρώδη, πλά παρ ό τις άλλον, και τέλος έβγήκαν στο φρούδι μανής λίμνης, όπου τό Πινέμα τους άποχαίρειτσε, τάζοντάς

που θα ήτουν μαζί τους, αλλά άρπτο, και που γλίγωρα τους ήθελε τό ξαναϊδούν όπισω.

'Ακολούθησαν τότες τό χείλο της λίμνης κ' εύρήκαν ένα ποτάμι. Αυτού άκουσαν έναν άχό κλαυμού κ' έγυραν κατά τό ποτάμι, και σε λίγο είδαν μίαν έρχόντισσα που έκαιγε πικρά και που έπλενε ένα αίματόδαφο σκουτί δακρύζοντας. Την έρώτησαν που ήτουν πάνου κάτω του δράκου ό πύργος, αλλά έκείνη τους άνάγκασε να γύρουν πίσω και να φύγουν, ότι αν οι δαίμονες τους έδλεπαν ήθελαν τους πιάσει κ' ή καταβίλ η τ υ ς θα ήτουν βέβαιη. Βρίσκοντάς τους όμως άποφασισμένους, άφου τους έφάνερωσε τι τους έσπερίμενε, ή άρχόντισσα τους έδειξε ένα μονοπάτι, σ' ένα μικρό δάσος, κ' οι πολεμιστάδες έπράξηξαν κατά τό μονοπάτι, που ήτουν μικρό, και, άμέσως άμα που βγήκαν από τὰ δέντρα, εύρέθηκαν μπρος στη μεγάλην πόρτα του καστριού του γίγαντα, που τό φύλαγαν γύρου γύρου δαίμονες της σωματοφυλακής του.

Οι δαίμονες μαλλιερόι, δοντάτοι, μπλάβοι, πράσινοι, κόκκινοι, έλάστοιςαν βλέποντας άφτην την φούχτα των άνέλιδων παπάδων. Τους έδεχτήκαν με περγελαστικά προσκυνήματα και τους έθεβαίωσαν πως θα εύρισκαν αυτού γκαρδιακή φιλοξενία. 'Αλλά ό Ράϊκος και οι άντρες έβάσταξαν κρυότητα και έδειξαν πως έπαιρναν για σοβαρά τὰ χαριέζιματά τους κ' έπαρκαλέσαν να τους οδηγήσουν στο νοικοκύρη του σπιτιού. Οι δαίμονες προγυωρίζοντας

ένα καλό γιώμα από τὰ κορμά των τολμηρών καλόγερων, τους έβαλαν σ' ένα πρόδρομο κ' έφεραν την είδηση στον άρχηγό τους.

Έχε συμφωνηθ' ότι πριν φτάση ή ώρα της ένέργειας, οι πολεμιστάδες να μην άπορέσουν σ' ό,τι κ' αν έσυνέβαινε και να φερθούν σαν άνθρωποι που ζητούν καταφυγή σ' άρχοντικό που τους έπαρουσιάζουν, και να συμπερφοθούν με τό σύστημα του σπιτιού, χωρίς να δώσουν σημείο πως ό,τι έδλεπαν ή άκουαν ήτουν άσυνήθιστο. Έκάθονταν σαν κουτοί στο πρόδρομο και κατά τό φαινόμενο δεν είδαν προσοχή στο περιγέλιο των δαιμόνων, ως που έδιαχτήχαν να ακολουθήσουν τον μανταφόφορο και να παρουσιαστούν στον τρομερό Σχιούτεν Δόξι.

'Εκείνος έστεκότου σ' ένα μικρό μέρος, σ' ένα κουδούκλι, στο βάθος ενός μεγάλου δωματιού, και χαμηλότερα στο πάτωμα ήτουν παραταγμένη ή σωματοφυλακή του. 'Ητουν με τη συνηθισμένη μορφή του, που είχε έξυπνος καθώς ένα μεγάλο παιδί, ντυμένος με Κινέζικο φόρεμα, κ' έστηρίζονταν στον ώμο από δύο όγλάνια του, όμοίως και κείνα κινέζικα ντυμένα. Με και τό γλυκό φέσιμό του ήτουν τρομερό πολύ με κακία έρώτησε να μάθη την αίτία της έπίσκεψής τους.

'Ο Ράϊκος και οι άντρες του καθίζοντας με σέβας στο άλλο άκρος του δωματιού έσκυφαν βαθιά κ' έπροσκύνησαν με τό μέτωπο στη γη. —'Εβίμαστε προσκυνητάδες, άφέντη, άποκρίθη ό Ράϊκος, και από μέρες περπατούμε σ'

καί πολλα χρόνια ὁ Mordtmann φανέρωσε στὸν κ. Σ. Γουαννίδη-Κοίταξ τοῦ E. Legrand Bibliothique greque vulgaire vol. V. σ. XI. 6) catalogue des manuscrits-grecs de la bibliotheque de l'Escurial. Paris 1848, σ. 450. 7) Zur Escorial-Handschrift ψ-IV-22 στὸν κ. Krumbacher: Byzantinsche Zeitschrift, τόμ. VI (1897) σ. 158-163. 8) Δημοσιεύθηκε ἀπ' τὸν κ. Krumbacher Das mittelgriechische Fischbuch. München 1903 9) Θὰ πρὶν ἀντίγραφο γιὰ νὰ δῶ τίς ἐξέσεις ἔχει μὲ τὴν παραλλογὴ τοῦ Πουλολόγου τῆς Ἑθνικῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἀθῆνας (κώδικας μ' ἀριθμὸ 701) ποῦ δῶ καὶ τεσσαρά χρόνια ἐντέλῃ, αὐτὴ μελέτησα καὶ ἔχω ἐτοιμο γιὰ τύπωμα. 10) Ἰωάννου καὶ Αλ. Σακελλίω-νος: Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθή-κης τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἀθήναις 1892 σ. 182.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΔΙΓΕΝΗ ΑΚΡΙΤΑ

Ψυχομαχῶν ὁ Διγενὴς καὶ ἡ γῆς ἀνταρμαχῶν.
Τὸ μάχαιον τρεῖς φίλοι του, τρεῖς μπιστεμένοι φίλοι
Κι' ἕνας τοῦ φέρνει κρῖν νερό, ὁ ἄλλος ἀφάειτο μύσκο,
Ὁ τρίτος τὸν ἀντίψυχο νὰ μὴν ψυχομαχῇ.
Στὴν τάβλα ποῦ καθόονταν, καὶ ποῦ ψωμί ν' ἐπρωγαν,
Ἀθιβολὴ δὲν εἶχανε καὶ ἀθιβολὴν εὐρίσκαν.
Τρεῖς ἀντρεωμέν' εἰμῶστανε καὶ οἱ τρεῖς καλὴ ἀντρεω-
[μένοι

Μὰ σὰν τὸν ἄντρα ποῦδα χεῖς στὸν Δράκου τὸ λιθαδί,
—Χαρὰς τὸν ποῦ τὸν ἔσπαινε καὶ ὅπου τὸν κοιλοπόνα—
Σὰ βράχος εἶναι οἱ πλάτες του, σὰν κῆστρε ἡ κεφαλὴ
[του

Καὶ τὰ πλατιά τὰ στήθια τοῦ τοῖχος χορταριασμένους.
Σὰν κῆπος τ' ἄκους ὁ νεκρὸς καὶ βαριαναστεναῖ.
«Φέρτε μου δῶ κρῖν νὰ πιῶ, φέρτε μ' ὥμι νὰ φάω
Καὶ τὸ γραμματικὸ ποῦλε κατέβασ' τὸ σπαθί μου
Καὶ τὸ βαρεὶο κοντάρι μου, ν' ἀναστηθῇ ἡ καρδιά μου.
Κάνει τὰ χέρια βσταριά, ἀντρεύθῃ καὶ ἀσκηθῇ.
Ντύνεται τσάκους δώδεκα καὶ δεκαπέντε διπλές
Καὶ χαλκίνο ποικύμισο καὶ σιδερένιο πῶσι,
Κ' ἐπῆγε καὶ τὸν εὐρίσκε στὸν κῆπο ποῦ κυνηγεῖ
«Ποῖός εἶσαι σὺ ποῦ κυνηγεῖς στὸν Δράκου τὸ λιθαδί;»
«Ἀφέντη σου καὶ κῆρς σου καὶ ἀφέντης τ' ἀφέντός σου»
«Βαρεῖ μου σὺ νὰ σοῦ βαρῶ, κρούε με νὰ σὲ κρούω.»
Σὰν ἀστραπὴ τὸ μάτι του καὶ σὰν βροντὴ ἡ φωνὴ του.
Μὰ πρῶτη τοῦ κατέβασε, μιὰ δευτέρη τοῦ δίνει.
Τὸ στόμα αἷμα γόμισε, τὸν ξάπλωσε τοῦ μᾶκρου
Κι' ὅλος ὁ κόσμος ἔτρεξε νὰ δῇ τὸ λαθωμένο.
«Χαρὰς τὸν τὸν κοιτάμενο τὸ μισαπεθαρμένο,
Χαρὰς καὶ τέτοιονε γιατρό ποῦ νεκροθεραπένει.»

ἀγνώστες στρατὸς σὲ τοῦτον τὸν τόπο, χωρὶς νὰ ἰδοῦμε
ψυχῇ, κουρασμένοι ἀπὸ τοὺς κόπους τοῦ ταξιδιοῦ μας.
Γιὰ καλὴ μας τύχη εὐρήκαμε τὴν πόρτα τουτουνοῦ τοῦ
καστελιού σου καὶ πλατιοῦ σου, καὶ ἐρριχτήκαμε στὴν
τιμημένη φιλοξενία τῆς Ἑντιμότητάς σου, παρακαλῶντας
γιὰ ἀνάπαυσι καὶ γιὰ φαγοπότι, πρῶγμα ποῦ ποτὲ κανεὶς
δὲν ἔχει ἀρνηθῇ στοὺς φτωχοὺς πλάνητες Γιαμαβοῦσι, πόσο
περισσότερο οὐδὲ ἐσὺ θάρνηθῃς, ποῦ εἶσαι τέτοιος μέγας
ἀφέντης. «Βέβαια θὰ λάβῃς τὴ φιλοξενία μας», ἀπολο-
γῆθῃ ὁ Σχιούτεν Δόξι μὲ μεγάλη φωνή, ἀβέβαια θὰ λά-
βετε τὴ φιλοξενία ποῦ καθένας σας ἀξίζει, τὴ φιλοξενία
ποῦ δίνω καθενὸς ἀντρός, γυναικός, ἢ παιδιοῦ ποῦ ἐπά-
τησε τὰς πόρτας μου ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ εἶνε χτισμένους.»
Κ' ἔχοντας στὸ νοῦ τοῦ νὰ διασκεδάσῃ μὲ τοὺς αὐτοὺς
καλογέρους πρὶν τοὺς προσθέσῃ στὸν κατάλογο ἀπὸ τὰ θύ-
ματά του, ἐφώνασε νὰ εἰσμεσῇ ἕνα συμπόσιο, καὶ, ὅτι
καλὴτερό ἐμπορούσε νὰ δώσῃ τὸ καστέλι, νὰ προσφερθῇ
στοὺς ξένους ποῦ ἐπιθυμοῦσε νὰ τιμῇ τὴν τρώγοντας καὶ
πίνοντας μαζὶ τους. Οἱ ψεύτικοι καλέγεροι, ἀφοῦ ἐβγαλὰν
ἀπὸ τὸν πλάτη τὰ δέματά τους καὶ τᾶ᾽ αὐτὰν σὲ τρόπο ποῦ
εὐκόλα νὰ τὰ φτάνουν, ἐκάθησαν γιὰ ν' ἀπολάψουν τὸ φα-
γητό ποῦ τοὺς ἐπροσέφερε ὁ δρᾶκος. Πρῶτα πρῶτα ἔ-
καμε νὰ φέρουν ἕνα φαγητό ποῦ τὸ ἀνάγγειλε σὰν τὸ κα-
λῆτερο ἀπ' ὅτι εὐρίσκονταν στὸν τόπο καὶ ποῦ τοῦ πολυά-
ρεσε καὶ τοῦ ἴδιου. Καὶ νὰ σου, ἀφοῦ ἐξεσκεπάζῃ τὸ πιάτο
καὶ ἦκε ἕνα ἀνθρώπινο ποδάρι, αἱματερό καὶ ἀποτρόπαιο.

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ :

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξω-
τερικὸ φρ. 10

10 λεπτὰ τὸ κάθε φύλλο λεπτὰ 10

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κίосκια τῆς Πλατείας
Συντάγματος, Ὁμονοίας, Ὑπουργείου Οἰ-
κονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὁ-
φθαλμιατρεῖς) Σταθμοῦ ὑπογείου Σιδηρο-
δρόμου (Ὁμόνοια) στὸ καπνοπωλεῖο Σαρρεῖ
(Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) καὶ στὸ
βιβλιοπωλεῖο «Ἐστίας» Γ. Κολάρου.

Ἡ συνδρομὴ του πληρύνεται ὑποδοτὰ
καὶ εἶναι γιὰ ἕνα χρόνο πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΕΝΑΣ ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ

ποῦχε παίξει ρόλο Χασεκὴ σ' ἕνα ἀπὸ τὰ Δω-
δεκάνησα. ἔλεγε κάποιον βράδυ στὴν παρέα
του, στρίβοντας ἀρειμάνια τὸ μουστάκι του :
—«Ἐδῶσα ξύλο, μωρὲ παιδιὰ, ποῦ πόνεσε
νὸ χέρι μου. Κ' οἱ πασσαδοῦρες, ὅλο καὶ γρά-
φανε ἐναντίον μου. Μὰ τί μ' ἐνοιαζε; Γράφανε
αὐτές, ἔδερνα ἐγώ. Κι ὅσο περισσότερο γρά-
φανε, τόσο περισσότερο ἔδερνα». Ἀμέσως καὶ
στὸ συμπέρασμα. Μποροῦν νὰ γράφουν ἂν δὲν
βαριοῦνται ὁμορφα ἀρθρα καὶ νὰ βγάζουν
μελωδικὰ κρουνγὰ καὶ τὸ «Ν. Ἀστὺ» καὶ ἡ
«Ἀκρόπολις» γιὰ τοὺς βασιλοζουκισμοὺς τῆς
Ρωμαιοῦς Ἀστυνομίας καὶ γιὰ τοὺς κοτοφα-
γάδες τῶν στρατ. ἀποσπασμάτων. Τὰρθρα
τους εἶναι ὁμορφα, καλογραμμένα, δυνατὰ,
διαδίδονται μὲ εὐχαρίστησιν μὲ δέχονταν μονάχα
φίλοισιν καὶ ἀξίᾳ. φέρνουν ὅμως κανένα
ἀποτέλεσμα; Κάθε ἄλλο. Ὅσο περισσότερα
γράφουν, τόσο περισσότερα ξύλο πέφτει καὶ

τόσο περισσότερα κοτόπουλα καὶ γιδολρόβια
ξεκοκαλίζονται.

Καὶ τὸ κακὸ τραβάει σὲ μᾶκρος. Καὶ γιὰ
νὰ σταματήσῃ, ἕνα μονάχα πρέπει δρόψυχα
νὰ εὐχόμεσθε: Νὰ τίς φῇ καμιά μέρα ὁ
κ. Θεοτόκης ἀπὸ κανένα ἀστυνόμου, νὰ δεθῇ
πιστάγκωνα ὁ κ. Σιμόπουλος ἀπὸ κανένα ὑπε-
νωμοτάρχην, νὰ διαπομπευτῇ ὁ κ. Λεβίδης ἀπὸ
κανένα ἀστυφύλακα.

Τότε θὰ πιστέψουν οἱ τρανοὶ μας καὶ τότε
θαποφασίσουν νὰ μεριμνήσουν καὶ γιὰ μᾶς
τοὺς ραγιάδες τους. Τώρα, ἑκατὸ ξυλιὰς σὲ
ξένη ράχην δὲν πονοῦνε, καὶ ὁ χορτάτος, λείει
ἡ παροιμία, δὲν πιστεύει τοῦ πεινασμένου.

Ἀς βρεθῇ λοιπὸν κανένας ἀστυνόμος νὰ
ξυλοφορτώσῃ τὸν κ. Θεοτόκην καὶ ὅλα διορθώ-
νουνται. Αὐτὸς θάναί ὁ σωτήρας μας καὶ σ'
αὐτὸν θὰ ξίξῃ καὶ ἀνδριάντα ἀκόμη νὰ στή-
σουμε, καὶ μάλιστα ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ Ὑπουρ-
γεῖο τῶν Ἑσωτερικῶν, γιὰ νὰ τὸν βλέπῃ ὁ
Κόντες καὶ νὰ ξῇ τὴ ράχην του.

ΚΑΜΑΡΩΣΤΕ

τὴν Θεοτοκίαν διείκησεν Κάτω στὴ Μεθώνη
ὁ Εἰρηνοδίκης μπῆκε στὸ ταχυδρομικὸ γραφεῖο
καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν διευθυντὴ τοῦ κ. Παπα-
μύσκο καὶ ἀπαίτησε νὰ τοῦ παραδοθῇ ἕνα
συστημένο γράμμα κάποιου πολιτικοῦ τοῦ
φίλου.

Βλέπετε στὸ θαυμάσιο αὐτὸ Βασίλειο ἔχουν
καὶ οἱ Εἰρηνοδίκες τοὺς πολιτικούς τους φίλους,
ἀφοῦ καὶ εἰρηνοδίκες καὶ ἄλλοι δημόσιοι ὑπάλ-
ληλοι τίποτ' ἄλλο δὲν εἶναι παρά πράκτορες
πολιτικοὶ καὶ μπράβοι τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. Παπαμύσκο ἀρνήθηκε νὰ κάμῃ τὰ
κέρια τοῦ περιέργου αὐτοῦ Κατῆ, ὁ ὅποιος ἐ-
ξαγριώθηκεν ἀμέσως, τὸν ἔβρισε, τὸν φεβέρισε,
καὶ τὴν ἄλλη μέρα τὸν ἀντάμωσε κάτω ἀπὸ
τὴν Δημαρχίαν καὶ ἀφοῦ τὸν χτύπησε μὲ τὴν
μαγκούρα του, τὸν ἐπολιόρησε στενωτάτα μὲ
τοὺς μπράβους τοῦ μέσα στὸ Δημαρχεῖο, ποῦ
κατέφυγε ὁ δυστυχισμένος ὑπάλληλος.

Δὲν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία πῶς ὁ κ.
Θεοτόκης θὰ ἐνθουσιαστῇ μὲ τὴν διαγωγή τοῦ
πράκτορά του καὶ ἂν δὲν μπορέσῃ νὰ τὸν κἀνῃ
ἀμέσως Ἀρεοπαγίτη, θὰ τοῦ στείλῃ ὅμως τὸν
Μεγαλόσταυρο «διὰ τὰς πρὸς παγίωσιν τῆς
τάξεως καὶ ἀνύψωσιν τοῦ δικαστικοῦ γοήτρου
ὕπηρεσις του»

ΚΙ Ο ΣΟΥΡΗΣ

ὅπως καὶ κάθε ἄλλος ἀνθρώπος μὲ κάποια ἀξία, δὲν
μπορεῖ παρὰ νᾶχῃ τὸν Σωσία του. Δυστυχῶς καὶ ὁ

Μὰ οὐτε ὁ Ράϊκος, οὐδὲ οἱ ἀκόλουθοί του δὲν ἔδειξαν σύ-
χνη ἢ φόβο, καὶ ὁ δρᾶκος, ποῦ καρτεροῦσε νὰ γελάτῃ μὲ
τὸν τρόπο τους, ἔμεινε στατικός βλέποντας τοὺς παπάδες
ποῦ ἔκαναν πῶς ἔτρωγαν μ' ὁρετὴ τὴ μερίδα τους ἀπὸ τὸ
συχαντερό ποδάρι. «Ἐλάτε» ἐφώνασε ὁ γίγαντας «εἰστε
καλῆτεροι ἀνθρώποι ἀπ' ὅτι εἶναι εἰς τὴν ἐφάνταξί μου καὶ ὅχι
τόσο ἀναγούλιάρηδες καθὼς εἶναι ἐπερίμενα» θὰ πούμε ἀν-
τάμα.»

Καὶ τὸ ἀποτρόπαιο συμπόσιο ἐξακολούθησε. Ἡ δαιμο-
νική σπεῖρα ὁπηρετοῦσε τὸ Σχιούτεν Δόξι καὶ τοὺς μου-
σαφίρους του, καὶ οἱ πολεμιστὰδες δὲν ἔδειχναν ἀπορία
ἢ φόβο, καὶ ἔκαναν πῶς ἔτρωγαν καὶ πῶς ἔπιναν. Στὸ τέ-
λος ὁ Ράϊκος προσκυνῶντας τὸ δρᾶκο εἶπε.—«Ὁ ἀφέντης
οἱ ταπεινοὶ δούλοι καὶ ξένοι ἀπόλαψαν ἕνα τραπέζι ποῦ
παρόμοιο δὲν εἶδαν ποτὲ πρὶν. Εἴμαστε πτωχοὶ καὶ δὲν
ἔχομε τὴ δύναμιν ν' ἀνταποδώσουμε τέτοιον πρᾶμα» ἀλλὰ
γνωρίζομε ἕνα μυστικὸ γιὰ τὸ φλογερὸ κρασί ποῦ τὸ κάνει
ποτὸ ἀληθινὰ ἄξιο γιὰ τοὺς μεγάλους ἀφεντάδες, καὶ σὲ
παρακαλοῦμε νὰ μᾶς δώσῃς ἄδεια νὰ δείξομε τὴν τέ-
χνη μας.»

Τίποτα στὸ κόσμον δὲν ἀγαποῦσε τόσο ὁ Σχιούτεν Δόξι
καθὼς τὸ μεθύσι, καὶ ἐφώνασε νὰ φέρουν τὸ σακέ, τὸ Ἰα-
πωνικὸ κρασί ἀπὸ ρύζι. Κι' οἱ δαίμονες ἐσήκωσαν τάπο-
μεινάρια τῆς τράπεζας καὶ ἔφεραν τὸ κρασί, καὶ ὁ δρᾶκος
ἀπόλυσε τὰ ὀφθαλμοὺς του· τότες δύο ωραιότατες σκλάβες
ἦρθαν νὰ τὸν ὑπηρετήσουν, δύο ἀπὸ τὰς πολλὰς ἀρχόντισσες

ποῦχε πιάτῃ στὲς ληστεῖες του. Οἱ πολεμιστὰδες ἔκαμαν
τὸ κρασί φλογερὸ, χύνοντας μέσα τὸ δυνατό φαρμάκι ποῦ
τοὺς εἶχε δώσῃ τὸ Πνέμα τοῦ Σουμιγίσι καὶ δταν ὁ
δρᾶκος ἐδοκίμασε τὸ ποτὸ εἶπε πῶς ἦτον τὸ καλῆτερο
ἀπ' ὅσα τοῦχαν προσφερθῇ.

Ἔτσι ἀρχισε ἕνα ὄργιο. Ὁ Σχιούτεν Δόξι καὶ ἡ δαι-
μονική σπεῖρα ἔπιναν ἀφθονὰ καὶ ἐξνοιασता, ἐνῶ ὁ
Ράϊκος καὶ οἱ ἀντροφοὶ τοῦ ἐπροφυλάγονταν καὶ ἔμειναν
ξενέρωτοι καὶ δὲν ἔπιναν καθόλου ἀπὸ τὸ φαρμακωμένο
σακέ. Ὁ δρᾶκος ἐδιόρισε καὶ ὅλας νὰ χορέψουν καὶ ἀφοῦ
ἕνας δαίμονας ἔδειξεν ὅλην τὴν τέχνην τοῦ πολεμιστῆς
Σαδαμῆγος ἐχόρεψε καὶ κείνος ἕνα λαμπρὸ χορὸ ποῦ πολὺ
ἐπαυμένον. Κι' ὅλα τοῦτα ἐγένονταν ἐνῶ τὸ βότανον ἐδοῦλε
καὶ τῶρα ὁ Σχιούτεν Δόξι ἦτον ὑπερβολικὰ πιωμένος
καὶ οἱ ὑπηρετὲς τοῦ τὸν ἐσήκωσαν καὶ τὸν ἐπῆραν ὄξω.
Τότες οἱ πολεμιστὰδες ἐξνοιαστήκαν γιὰ τοὺς ἐπιλοικοὺς
δαίμονες ποῦ καὶ τοῦτοι στὸ ὕστερον ἐμέθυσαν καὶ ἔπιναν
χάμου χωρὶς δύναμιν.

Οἱ ἥρωες εἶχαν κῆμιν ὅλα τοῦτα γιὰτὶ δὲν ἤξεραν πό-
σες μαγικὲς γοητεῖες ἦταν στὸ χέρι τοῦ δρᾶκου καὶ γιὰτὶ
εἶχαν ἀποφασίσῃ νὰ μὴν τὸν ἀφήσουν νὰ μεταχειριστῇ τὰς
τέχνας του καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἔπειτα τὴν ἐπιστήμην τοῦ
φονεῖ. Κ' ἐφανέρωσαν ποιοὶ ἦταν στὲς σκληρωμένες ἀρ-
χόντισσες καὶ ἀνοῖξαν τὰ δέματα ποῦχαν φέρῃ μαζὶ τους,
καὶ ὁπλιστῆκαν τελειωτικῶς.

Οἱ ἀρχόντισσες ἄκουσαν χαρούμενες ποῦ ἦταν ἐκεῖ οἱ